

Силабус
навчальної дисципліни
Психологія
2023-2024 навчальний рік

Освітньо-професійна програма: Історія
Спеціальність: 014.03 Середня освіта (Історія)
Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка
Рівень вищої освіти: перший

Викладач	Любов СПИВАК
Посилання на сайт	bdpu.org.ua http://bdpu.org/faculties/fppom/structure-fppom/kaf-psiologiya/
Контактний тел.	-
Е-mail викладача:	liubovsk23@gmail.com
Графік консультацій	Індивідуальний

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Форма навчання	Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
Денна	6/180	20	20	140	екзамен
Заочна		8	6	166	

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: психіка, свідомість, особистість, емоції, воля, розвиток людини, розвиток пізнавальних процесів, вікова періодизація, онтогенез, психологія навчання, психологія виховання, психологія педагогічної діяльності.

Мета та предмет курсу:

Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія» є забезпечення загальної теоретичної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти у галузях загальної, вікової та педагогічної психології.

Предметом психології є закономірності розвитку психіки людини, розвиток особистості й когнітивних процесів людини на різних вікових етапах, психологічні основи навчання, виховання і педагогічної діяльності.

**Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами
освітньо-професійної програми**

№ з/п	Програмні компетентності	Компетенції	Результати навчання
1.	Загальні	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. ЗК 6. Критичність та самокритичність мислення. ЗК 15. Здатність розуміти світоглядні, правові, соціальні, економічні, культурно-історичні, духовно-моральні питання, що виходять за межі фахової спеціалізації, завдяки чому відповідально й ефективно діяти в різних суспільних контекстах, сприяючи позитивному розв'язанню нагальних проблем.	ПРН 4. Демонструвати здатність до самонавчання і продовження професійного розвитку.
2.	Спеціальні (фахові)	СК 3. Використовувати набуті психолого-педагогічні і методичні прийоми для викладання історичних та правових дисциплін в середніх навчальних закладах.	ПРН 2. Вміти використовувати набуті знання для вирішення завдань своєї професійної діяльності.

Зміст курсу

Змістовий модуль 1. Основи загальної психології.

Тема 1. Вступ до загальної психології. Предмет, об'єкт і завдання загальної психології. Галузі психології. Методи загальної психології. Психіка і свідомість.

Тема 2. Пізнавальні процеси. Відчуття. Сприймання. Увага. Пам'ять. Мислення. Уява. Класифікація пізнавальних процесів.

Тема 3. Особистість у діяльності та групі. Діяльність і активність. Особистість. Міжособистісне спілкування.

Тема 4. Воля. Емоції та почуття. Воля. Емоції. Почуття. Класифікація емоцій і почуттів.

Тема 5. Темперамент. Характер. Здібності. Темперамент. Типи темпераменту. Характер. Риси характеру. Здібності. Види здібностей.

Змістовий модуль 2. Основи вікової психології.

Тема 6. Вступ до вікової психології. Предмет, об'єкт і завдання вікової психології. Розділи вікової психології. Групи методів вікової психології. Основні чинники психічного розвитку людини. Періодизації вікового розвитку.

Тема 7. Дитяча психологія. Когнітивний і емоційний розвиток немовляти. Криза 1 року. Когнітивний і психосоціальний розвиток дитини у ранньому віці. Криза 3 років. Когнітивний і особистісний розвиток дошкільників. Готовність дитини до навчання в школі. Криза 6 років.

Тема 8. Психологія молодшого шкільного віку. Адаптація до школи. Когнітивний і особистісний розвиток молодших школярів.

Тема 9. Психологія підліткового віку. Вплив фізичного розвитку на психічний і особистісний розвиток підлітка. Когнітивний і особистісний розвиток підлітка. Криза підліткового віку.

Тема 10. Психологія юнацького віку. Когнітивний і особистісний розвиток в ранньому юнацькому віці. Особистісне і професійне самовизначення. Криза юнацького віку. Когнітивний і особистісний розвиток в пізньому юнацькому віці. Криза юнацького віку.

Тема 11. Психологія зрілого віку. Когнітивний і особистісний розвиток. Дружба. Професійна самореалізація. Сім'я. Криза «середини життя». «Синдром спустошеного гнізда».

Змістовий модуль 3. Основи педагогічної психології.

Тема 12. Вступ до педагогічної психології. Предмет, об'єкт і завдання педагогічної психології. Розділи педагогічної психології. Методи педагогічної психології.

Тема 13. Психологія виховання. Поняття про психологію виховання. Засоби виховного впливу. Вікові особливості виховання. Самовиховання.

Тема 14. Психологія навчальної діяльності. Поняття про психологію учіння. Психологічна структура навчальної діяльності. Психологічні механізми засвоєння знань. Вікові особливості навчальної діяльності. Поняття про психологію навчання. Типи навчання. Психологічні закономірності управління процесом навчання.

Тема 15. Психологія педагогічної діяльності. Поняття про психологію педагогічної діяльності. Стилi педагогічної діяльності. Функції педагогічної діяльності. Особистість педагога. Профілактика і подолання конфліктів у педагогічній діяльності.

Методи навчання: словесні (лекція, бесіда); наочні (презентації); практичні: (дослідження, психологічні ситуації); методи стимулювання навчання (навчальна дискусія, ситуація пізнавальної новизни); методи контролю і самоконтролю (усний і письмовий контроль).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика щодо дедлайнів та перекладання. Своєчасне виконання практичних завдань і самостійної роботи є обов'язковим. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Відпрацювання тем курсу, що були пропущені або не підготовлені, відбувається на консультаціях, згідно графіка.

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання норм академічної доброчесності є загальною вимогою для здобувачів БДПУ, згідно з Положенням про академічну доброчесність у БДПУ. Очікується, що письмові роботи здобувачів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. При повторних порушеннях, беручи до уваги моральний аспект проблеми, до здобувача можуть бути застосовані дисциплінарні заходи.

Політика щодо відвідування. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекційні та практичні заняття курсу. За об'єктивних причин (хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в онлайн форматі за погодженням із викладачем. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів, які визначено для виконання всіх видів письмових робіт цього курсу.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: *технічне* (комп'ютер, ноутбук, смартфон); *програмне* (Zoom, Power Point, Moodle, репозитарій); *наочність* (презентації).

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю. Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних під час поточного і підсумкового контролю та максимально складає 100 балів.

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять. При оцінюванні на практичних заняттях враховується активність здобувачів на занятті, відповіді на питання, обговорення дискусійних і додаткових питань, виконання практичних завдань та самостійної роботи.

Підсумковий контроль відбувається у формі екзамену.

Максимальна оцінка навчальних досягнень здобувача вищої освіти

1. Максимальна сума балів поточного контролю (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання: поточний контроль (максимально 25 балів) і самостійна робота (максимально 25 балів); для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання: поточний контроль (максимально 15 балів) і самостійна робота (максимально 35 балів)) – 50 балів.
2. Максимальна сума балів підсумкового екзаменаційного контролю (тестування (максимально 50 балів) – 50 балів.
3. Максимальна сума балів за навчальну дисципліну (підсумкове оцінювання) – 100 балів.

Таблиця 1. Шкала оцінювання поточного та підсумкового контролю (екзамен)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
46-50	відмінно	зараховано	A (відмінно)
41-45	добре		B (дуже добре)

36-40			C (добре)
31-35	задовільно		D (задовільно)
25-30			E (достатньо)
13-24	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-12	незадовільно		F (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час поточного контролю та підсумкового контролю (екзамену) (50+50=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 2. Відповідність результатів контролю знань за різними шкалами та критерії оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності за 100-бальною шкалою	Шкала оцінювання ЄКТС		Критерії оцінювання	Національна шкала оцінювання	
	Оцінка за шкалою ЄКТС	Значення оцінки за шкалою ЄКТС		Екзамен, курсова робота, практика	Залік
90-100	A	відмінно	Здобувач виявляє творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, може використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує свої	відмінно	зараховано

			відповіді.		
78-89	B	дуже добре	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці творчо розв'язує справи і завдання у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	добре	
65-77	C	добре	Здобувач вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовує її на практиці; вміє контролювати власну діяльність; виправляти помилки, добирати аргументи для підтвердження своїх думок.		
58-64	D	задовільно	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	задовільно	
50-57	E	достатньо	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну		

			частину його відтворює на репродуктивному рівні.		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, фрагментів.	незадовільно	

Таблиця 3. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
78-89	добре		B (дуже добре)
65-77			C (добре)
58-64	задовільно		D (задовільно)
50-57			E (достатньо)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34	незадовільно		F (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Павелків Р. В. Загальна психологія : підручник. 3-є вид., допов. Київ : Кондор, 2009. 576 с.
2. Поліщук В. М. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. Суми : ВТД «Університетська книга», 2010. 330 с.
3. Савчин М., Василенко Л. Вікова психологія. Київ : Академвидав (Альма-матер), 2011. 384 с.
4. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Педагогічна психологія. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 168 с.
5. Черезова І. О. Психологія : навч. посіб. Бердянськ : Видавець Ткачук О. В., 2015. 278 с.

Допоміжні

1. Варій М.Й. Загальна психологія: навч. посіб. 2-ге вид., випр. і доп. Київ : ЦУЛ, 2007. 968 с.
2. Вікова психологія : Хрестоматія : посібник / Л. В. Долинська, Т. М. Лисянська та ін. Київ : Каравела, 2014. 488 с.
3. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. Київ : Каравела, 2008. 399 с.
4. Власова О. І. Педагогічна психологія. Київ : Либідь, 2005. 400 с.
5. Гуцало Е. У. Психологія вікового розвитку особистості : навч.-метод. посіб. Кіровоград : поліграфічно-вид-й центр «Імекс LTD», 2010. 216 с.
6. Корольчук М. С., Крайнюк В. М., Марченко В. М. Психологія : схеми, опорні конспекти, методики: навч. посіб. / За заг. ред. М. С. Корольчука. Київ : Ельга, Шка-Центр, 2005. 320 с.
7. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія : Практикум: навч. посіб. Київ : Каравела, 2009. 224 с.
8. М'ясоїд П. М. Курс загальної психології : підручник. Київ : Алерта, 2011. 496 с.
9. Павелків Р. В. Вікова психологія : підручник. Київ : Кондор, 2011. 469 с.
10. Поліщук В. М. Віковий кризовий розвиток людини : від народження до дорослості : навч. посіб. Суми : ПФ «Університетська книга», 2020. 459 с.
11. Савицька О. В., Співак Л. М. Тестові завдання з психології : методичні рекомендації. Кам'янець-Подільський : Видавець Зволейко Д.Г., 2009. 108 с.
12. Савчин М. В. Загальна психологія : підручник. 2-ге вид., доп. Київ : ВЦ «Академія», 2018. 344 с.
13. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Вікова психологія : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2012. 346 с.
14. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Загальна психологія : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2012. 296 с.
15. Співак Л. М. Діагностика і корекція «Я-концепції» молодших школярів з низьким рівнем навчальних досягнень : навч. посіб. 2-е вид. Київ : Каравела, 2011. 224 с.
16. Черезова І. О. Психологія життєвих криз особистості (курс лекцій) : навч. посіб. Бердянськ : БДПУ, 2021. 110 с.
17. Ушакова І. М. Вікова психологія: курс лекцій. Харків : НУЦЗУ, 2016. 123 с.
18. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків : Прапор, 2005. 640 с.